

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:1

Kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2013:3 avsnitt 2, Kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen har tagit fram den nödvändiga reglering som förra årets kyrkomöte på Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag har begärt. Utskottet noterar Kyrkorättsutskottets påpekanden i yttrande Kr 2013:1y och menar att kyrkostyrelsen har goda möjligheter att hantera de frågeställningar som Kyrkorättsutskottet lyfter fram. Vidare förutsätter utskottet att kyrkostyrelsen ger de anvisningar som behövs. Utskottet tillstyrker förslagen med den justering som Kyrkorättsutskottet föreslår av den föreslagna lydelsen av 29 kap. 6 § i kyrkoordningen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med den av utskottet föreslagna justeringen enligt *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2013:3, avsnitt 2, Kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 29 kap. 6 § ska ha följande lydelse.¹

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap. Kyrkotillhörighet

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden i den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill och har rätt att tillhöra en icke-territoriell församling prövas sådana frågor av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden för den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill tillhöra en icke-territoriell församling prövas frågor om upptagande i kyrkan av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

¹ Den föreslagna lydelsen har anpassats till det ändringsbeslut som 2012 års kyrkomöte har fattat och som träder i kraft den 1 januari 2014 (SvKB 2012:14). Bara nu föreslagna ändringar är kursiverade.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden i den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst i pastoratet att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden i den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst i församlingen eller pastoratet att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen. Även kyrkoherden för en utlandsförsamling får pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige men är eller får vara medlem i utlandsförsamlingen. Kyrkoherden får utse en annan präst som är verksam inom kyrkoherdens ansvarsområde att pröva sådana frågor.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2014.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse i Kr 2013:1y, bilaga 2.

Bakgrund

2012 års kyrkomöte beslutade med anledning av motion 2012:35, på förslag av Tillsyns- och uppdragsutskottet i betänkandet TU 2012:4 *Beslut om kyrkotillhörighet för medlem i utlandsförsamling*, att uppdra åt kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med förslag som medför att kyrkoherdar i utlandsförsamlingar får pröva frågor om kyrkotillhörighet. En promemoria med förslag i enlighet med kyrkomötesuppdraget upprättades och remitterades. Samtliga remissinstanser som yttrade sig över promemorian tillstyrkte dess förslag.

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2013:3 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* behandlas i avsnitt 2 kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan. Skrivelsens förslag överensstämmer med den remitterade promemorians förslag. Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att kyrkoherden i en församling i Svenska kyrkan i utlandet ges rätt att parallellt med kyrkostyrelsen fatta beslut om inträde i och utträde ur Svenska kyrkan för personer som inte är folkbokförda i Sverige, förutsatt att det är fråga om personer som är eller får vara medlem i utlandsförsamlingen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Enligt 2 kap. 16 § i kyrkoordningen omfattar Svenska kyrkan i utlandet utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Kyrkostyrelsen beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlands-

verksamheter som ska finnas. Inom Svenska kyrkan i utlandet gäller kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

Enligt 29 kap. 1 § i kyrkoordningen får en person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, tillhöra Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen får besluta att även någon annan person får tillhöra Svenska kyrkan. Den prövning som kyrkostyrelsen gör i dispensfrågor är inte endast en formell prövning mot fastställda kriterier, utan en lämplighetsbedömning som avser personer som av släktskap, delaktighet i en utlandsförsamlings arbete eller på någon annan grund vill tillhöra Svenska kyrkan. Eftersom det saknas bestämmelser mot vilka ett beslut i ett ärende om dispens från bosättnings- eller medborgarskapskravet kan prövas kan det inte heller överklagas. Kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse att det av dessa skäl är viktigt att prövningen sker på ett och samma ställe för samtliga sökande i syfte att upprätthålla en enhetlig praxis. Mot denna bakgrund, och då inte kyrkoherdar i församlingar i Sverige har rätt att ge dispens, bör inte heller kyrkoherdar i utlandsförsamlingarna ges en sådan befogenhet, menar kyrkostyrelsen. För personer som uppfyller de grundläggande villkor som krävs men som inte är folkbokförda i Sverige bör kyrkoherdar i utlandsförsamlingar kunna ges rätt att besluta i frågor om kyrkotillhörighet på ett sätt som motsvarar den prövning en kyrkoherde i en församling i Sverige kan göra, menar kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen anför vidare att utlandskyrkoherdarnas befogenhet, i likhet med kyrkoherdar i församlingar i Sverige, rimligen bör avgränsas till respektive utlandskyrkoherdes "område" för beslut. Det är dock inte möjligt att i utlandsverksamheten avgränsa vad som är det "egna" området på samma sätt som för den verksamheten i Sverige. Kyrkostyrelsen anser att det är lämpligt att göra en liknande avgränsning för utlandskyrkoherdarna som görs i de icke-territoriella församlingarna. Utlandskyrkoherdarnas befogenhet i de aktuella frågorna föreslås därför vara begränsad på så sätt att rätten att pröva frågor ska gälla den som är eller får vara medlem i den eller de utlandsförsamlingar som kyrkoherden ansvarar för.

Kyrkostyrelsen föreslår också att kyrkoherden i en utlandsförsamling, på samma sätt som kyrkoherden i en församling i Sverige, ska kunna delegera uppgiften att besluta om tillhörighet till en annan präst inom utlandsförsamlingen eller inom det område för vilket kyrkoherden ansvarar.

Som redan nämnts ovan är det kyrkostyrelsen som enligt 2 kap. 16 § i kyrkoordningen beslutar om vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas. Det finns länder där Svenska kyrkan i utlandet inte har någon egen församling, men väl en verksamhetsort i en samarbetsförsamling, vilket innebär att det finns utsända komministrar men ingen svensk kyrkoherde. Det finns också exempel på länder där Svenska kyrkan i utlandet har en kyrkoherde, men ingen församling eftersom det inte är tillåtet i landet i fråga. I sådana länder kommer kyrkoherdar eller komministrar i Svenska kyrkan i utlandet inte att få några beslutsbefogenheter i tillhörighetsfrågor genom de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen. Enligt kyrkostyrelsens förslag kommer kyrkostyrelsen, parallellt med utlandsförsamlingarnas kyrkoherdar, att behålla rätten att pröva frågor om tillhörighet enligt 29 kap. 6 § i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen kommer också, som idag, att kunna delegera sin beslutsbefogenhet. För närvarande har kyrkostyrelsen, via generalsekreteraren, delegerat befogenheten att fatta sådana beslut om vilka här är fråga till en tjänsteman på kyrkokansliet: enhetschefen på organisationsenheten. Enligt 34 kap. 3 a § i kyrkoordningen är Svenska kyrkan på nationell nivå arbetsgivare för all utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Dit hör med några få undantag

samtliga präster i Svenska kyrkan i utlandet. Av 34 kap. 12 a § i kyrkoordningen följer att det är kyrkostyrelsen som tillsätter befattningar som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå. Detta innebär sammantaget att det är möjligt för kyrkostyrelsen att delegera beslutsbefogenheten i tillhörighetsfrågor till de kyrkoherdar eller komministrar som är verksamma i utlandet men som inte omfattas av de föreslagna ändringarna i 29 kap. 6 § i kyrkoordningen.²

Förslaget innebär inte att personer som är bosatta utomlands, men som inte är eller får vara medlem i en utlandsförsamling eller personer som vistas i Sverige utan att kunna anses bosatta här kommer att kunna få sin behörighet prövad av en utlandskyrkoherde. För dessa grupper innebär kyrkostyrelsens förslag således ingen förändring jämfört med vad som gäller idag och prövning av tillhörighetsfrågor i sådana fall ska således göras av kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen anför i skrivelsen att om förslagen antas av kyrkomötet så bör följdändringar göras i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Exempel på sådana följdändringar framgår av den remitterade promemorian. Det kan enligt kyrkostyrelsen också behöva göras en översyn av den administrativa hanteringen och de rutiner som finns, bl.a. när det gäller hur utlandskyrkoherdarnas beslut i tillhörighetsfrågor ska meddelas kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen har tagit fram den nödvändiga reglering gällande kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet i Svenska kyrkan som förra årets kyrkomöte på Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag har begärt.

Utskottet noterar de påpekanden som gjorts av Kyrkorättsutskottet i yttrande Kr 2013:1y (se *bilaga 2*) om att de föreslagna bestämmelserna kan leda till att en viss rättsosäkerhet uppstår vid beslut om in- och utträde i utlandsförsamlingarna. Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen har goda möjligheter att hantera de frågeställningar som Kyrkorättsutskottet för fram i sitt yttrande. Utskottet förutsätter vidare att kyrkostyrelsen ger de anvisningar som behövs för att i möjligaste mån stärka rättssäkerheten vid utlandsförsamlingarnas hantering av dessa frågor.

Med hänvisning till det ovanstående, och med den justering som Kyrkorättsutskottet föreslår och som framgår av *bilaga 1*, tillstyrker utskottet kyrkostyrelsens förslag till ändringar i 29 kap. 6 § i kyrkoordningen.

---

² Som framgår ovan kommer 29 kap. 6 § andra meningen i kyrkoordningen ha följande lydelse fr.o.m. den 1 januari 2014 (se SvKB 2012:14): ”För den som vill tillhöra en icke-territoriell församling prövas frågor om upptagande i kyrkan av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.”. Orden ”och har rätt” tas således bort.

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Ronny Hansson, Roine Olsson, Staffan Holmgren, Christina Blomqvist, Ingrid Borgström, Lars-Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Karin Långström Vinge och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sture Köhler, Jons Ingemar Larsson, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenquist, Niklas Grahn, Lars Haraldsson, Lars Edstav, Torbjörn Lindahl och Bertil Murray.

Biskoparna Tuulikki Koivunen Bylund och Esbjörn Hagberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 29 kap. 6 § ska ha följande lydelse.³

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap. Kyrkotillhörighet

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden i den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill och har rätt att tillhöra en icke-territoriell församling prövas sådana frågor av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden i den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst i pastoratet att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen.

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden för den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill tillhöra en icke-territoriell församling prövas frågor om upptagande i kyrkan av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden för den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst i församlingen eller pastoratet att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen. Även kyrkoherden för en utlandsförsamling får pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige men är eller får vara medlem i utlandsförsamlingen. Kyrkoherden får utse en annan präst som är verksam inom kyrkoherdens ansvarsområde att pröva sådana frågor.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2014.

---

3 Den föreslagna lydelsen har anpassats till det ändringsbeslut som 2012 års kyrkomöte har fattat och som träder i kraft den 1 januari 2014 (SvKB 2012:14). Bara nu föreslagna ändringar är kursiverade.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2013:1y

**Kyrkoherdars i utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor
om tillhörighet till Svenska kyrkan**

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2013:3, avsnitt två.

I skrivelsen föreslås att kyrkoherdar i utlandet ges befogenhet att jämte kyrkostyrelsen pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan för personer som inte är folkbokförda i Sverige, men som är eller får vara medlemmar i en utlandsförsamling.

Kyrkorättsutskottet noterar att den föreslagna ändringen i 29 kap. 6 § i kyrkoordningen kan medföra vissa svårigheter för andra än den enskilda utlandsförsamlingen att överblicka när en kyrkoherde i en specifik utlandsförsamling får besluta i frågor om in- och utträde. Detta med anledning av att förutsättningarna för medlemskap varierar beroende på den enskilda utlandsförsamlingens egna bestämmelser för medlemskap. Kyrkorättsutskottet noterar vidare att förslaget innebär att frågor om in- eller utträde kan bli föremål för olika överklagandevägar genom att beslut av en kyrkoherde i en utlandsförsamling överklagas till Domkapitlet i Visby stift medan ett beslut av kyrkostyrelsen överklagas hos Överklagandenämnden. Det kan dessutom noteras att 55 kap. i kyrkoordningen angående diarier och arkiv inte gäller för utlandsförsamlingarna, vilket innebär att det saknas närmare bestämmelser om hur handlingar ska bevaras i samband med en kyrkoherdes beslut om in- eller utträde.

Dessa omständigheter medför att en viss rättsosäkerhet kan uppstå i hanteringen.

Utskottet noterar slutligen att det i den återgivna föreslagna lydelsen av 29 kap. 6 § andra stycket i kyrkoordningen felaktigt anges att beslutad, men inte ännu ikraftträd, lydelse är ”i den församling”. Rätt lydelse i enlighet med SvKB 2012:14 ska vara ”för den församling”.

Utöver vad som anförts ovan har Kyrkorättsutskottet inget att erinra mot de föreslagna ändringarna.

Uppsala den 25 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.